

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination

Oct/Nov -2020 [NEW COURSE]

Smrutipad (Sutra 1 to 31) Mundkopenishad (Core) ECT-12

(Darshanshatra)

Time: 2:00 Hours

Marks: 56

Instructions:

1. Figures to the right indicate marks.
2. There are five questions in the question paper.
3. Answer any four of the following questions.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરી સમજૂતી લખો: (૧૪)
- (૧) કથં પુનરીક્ષત્યાદિભ્યો હેતુભ્યો બ્રહ્મેવ સર્વજ્ઞ જગતઃ કારણ મિત્યવધારિતઃ શ્રુત્યર્થઃ સ્મૃત્યનવકાશદોષ પ્રસંગોન પુનરાક્ષિપ્યતે? ભવદયમનાક્ષેપઃ સ્વતંત્રપ્રજ્ઞાનામ્ પ્રજ્ઞાસ્તુ પ્રાયેણઃજનાઃ સ્વાતંત્ર્યેણ શ્રુત્યર્થમવધારચિતુમશક્નુવંતઃ પ્રચ્છાત પ્રણેતૃકાસુ સ્મૃતિષ્વલમ્બેરન્।
 - (૨) બ્રહ્માસ્ય જગતો નિમિત્તકારણં પ્રકૃતિશ્રેત્યસ્ય પક્ષસ્યાક્ષેપઃ સ્મૃતિનિમિત્તઃ પરિહતઃ। તર્કનિમિત્ત ઇદાનીમાક્ષેપઃ પરિહિયતે। કુતઃ પુનરસ્મિન્નવધારિત આગમાર્થ તર્કનિમિત્ત સ્યાવકાશઃ। નનુ ધર્મ ઇવ બ્રહ્મણ્યપ્યનપેક્ષ આગમો ભવિતુમર્હતિ। ભવેદયમવષ્ટમ્મો યદિ પ્રમાણાન્તરારાનવગાહ્ય આગમમાત્ર પ્રમેયોડયમર્થઃ સ્વાદનુષ્ઠેયરૂપ ઇવ ધર્મઃ।
 - (૩) યતાવદભિહિતં – કારણમપિગચ્છત્કાર્યં કારણમાત્મીયેન ધર્મેણ દુષયતે -ઈતિ, તદદુષણમ્ । કસ્માત્? દૃષ્ટાતભાવાત્। સન્તિ હિ દૃષ્ટાન્તા યથા કારણમપિગચ્છત્કાર્યં કારણમાત્મીયેન ધર્મેણ ન દૂષવતિ। તદ્યથા શરાવાદયો મૃત્પ્રકૃતિકા વિકારા વિભાગાવસ્થાયામુચ્યાવચ મધ્યમપ્રભેદાઃ સન્તઃ પુનઃ પ્રકૃતિમપિગચ્છન્તો ન તામાત્મીયેન ધર્મેણ સંસૃજન્તિ।
 - (૪) યુક્તેશ્ચ પ્રત્યુત્પત્તેઃ કાર્યસ્ય સત્ત્વ મનન્યત્વં ચ કારણાદવગમ્બતે, શબ્દાન્તરાચ્ય। યુક્તિસ્તાવદવર્ણ્યતે દધિધટરુચકાદ્યર્થિભિઃ પ્રતિનિયતાનિ કારણાનિ ક્ષીરમૃતિકાસુવર્ણાદિણ્યુપાદિયમાનાનિ લોકે દૃશ્યન્તે। ન હિ દષ્યર્થિભિર્મૃતિકોપાદીયતે ન ઘટાર્થિભિઃ ક્ષીરં તદસત્કાર્યવાદે તોપપદ્યેત્। અવિશિષ્ટે હિ પ્રાહુત્યતેઃ સર્વસ્ય સર્વત્રાસ્ત્વે કસ્માત્ક્ષીરાદેવ દષ્યત્યદ્યતે।
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું ભાષાતર કરી આવશ્યકતા અનુસાર સમજૂતીની નોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) તપસા ચીયતે બ્રહ્મ તતોડન્નમભિજાયતે।
અન્નાતપ્રાણો મનઃ સત્યં લોકાઃ કર્મસુ ચામૃતમ્॥
 - (૨) એતેષુ યશ્વરતે ભ્રાજમાનેષુ યથાકાલં ચાહુતયો ઇયાદદાયન્।
તં નયન્ત્યેતાઃ સુર્યસ્ય રશ્મયો યત્ર દેવાનાં પતિરેકોઽધિવાસઃ॥
 - (૩) યદા પશ્યઃ પશ્યતે રુવમવર્ણ કર્તાર્ભીશં પુરુષં બ્રહ્મયોનિમ્।
તદાવિદ્વાન્પુણ્યયાપે વિદ્યુય નિરજ્ઞનઃ પરમં સામ્યમુપૈતિ।
 - (૪) સત્યમેવ જયતે નાનૃતં સત્યેન પન્થા વિતતો દેવયાનઃ।
યેનાક્રમન્ત્યુષયો હ્યાપ્તકામા યત્ર તત્સત્યસ્ય પરમં નિધાનમ્।
- પ્રશ્ન-૩ બ્રહ્મસૂત્રના કર્તા અને રચનાકાળની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૪)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ શંકરાચાર્યનું તત્ત્વજ્ઞાનની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૪ ઉપનિષદ શબ્દનો અર્થ આપી મુંડકોપનિષદ સવિસ્તર રસદર્શન કરો. (૧૪)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ મુંડકોપનિષદના વિચારોનું પૃથ્થકરણ કરો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) મુંડકોપનિષદમાં અપરાવિધાનું મહત્ત્વ
 - (૨) મુંડકોપનિષદનું શિર્ષક
 - (૩) શંકરાચાર્યનું જીવન
 - (૪) શંકરાચાર્યના ગ્રંથો.
